

Program: Základy práva I

- I. Pojem ústavního práva
- II. Prameny ústavního práva
- III. Ústava ČR a její členění
- IV. Moc zákonodárná
- V. Moc výkonná
- VI. Moc soudní
- VII. Ústavní stížnost

Základy práva I

1. přednáška

Pojem ústavního práva

Základy práva I

1. přednáška

Prameny ústavní práva:

- **Ústava České republiky 1/1993 Sb.**
- **Listina základních práv a svobod 23/1991 Sb.**
- **Ostatní ústavní zákony**

Základy práva I

1. přednáška

Flexibilní ústavy

X

Rigidní ústavy

Základy práva I

1. přednáška

Ústava České republiky:

- **zákon č.1/1993 Sb.**
- **účinná od 01.01.1993**

Základy práva I

1. přednáška

Ústava České republiky – členění:

- **Preambule**
- **Hlava první: Základní ustanovení**
- **Hlava druhá: Moc zákonodárná**
- **Hlava třetí: Moc výkonná Prezident republiky/ Vláda**
- **Hlava čtvrtá: Moc soudní**

Základy práva I

1. přednáška

Ústava České republiky – členění:

- **Hlava pátá: Nejvyšší kontrolní úřad**
- **Hlava šestá: Česká národní banka**
- **Hlava sedmá: Územní samospráva**
- **Hlava osmá: Přechodná a závěrečná ustanovení**

Základy práva I

1. přednáška

Ústava České republiky

Hlava první – základní ustanovení čl. 1- čl. 14

Základy práva I

1. přednáška

Ústava České republiky:

Hlava druhá – moc zákonodárná čl. 15 – čl. 53

Parlament České republiky:

- **Poslanecká sněmovna**
- **Senát**

Základy práva I

1. přednáška

Ústava České republiky:

Aktivní volební právo x pasivní volební právo

Poslanecká imunita

Základy práva I

1. přednáška

Ústava České republiky:

Poslanecká sněmovna

- **200 poslanců volených na 4 roky**
- **poměrný systém**
- **aktivní volební právo – 18 let**
- **pasivní volební právo – 21 let**
- **přijímá zákony**

Základy práva I

1. přednáška

Ústava České republiky:

Senát

- 81 senátorů volených na 6 let
- většinový systém
- aktivní volební právo – 18 let
- pasivní volební právo – 40 let
- přijímá zákonná opatření senátu

Základy práva I

1. přednáška

Ústava České republiky:

Legislativní proces – schéma

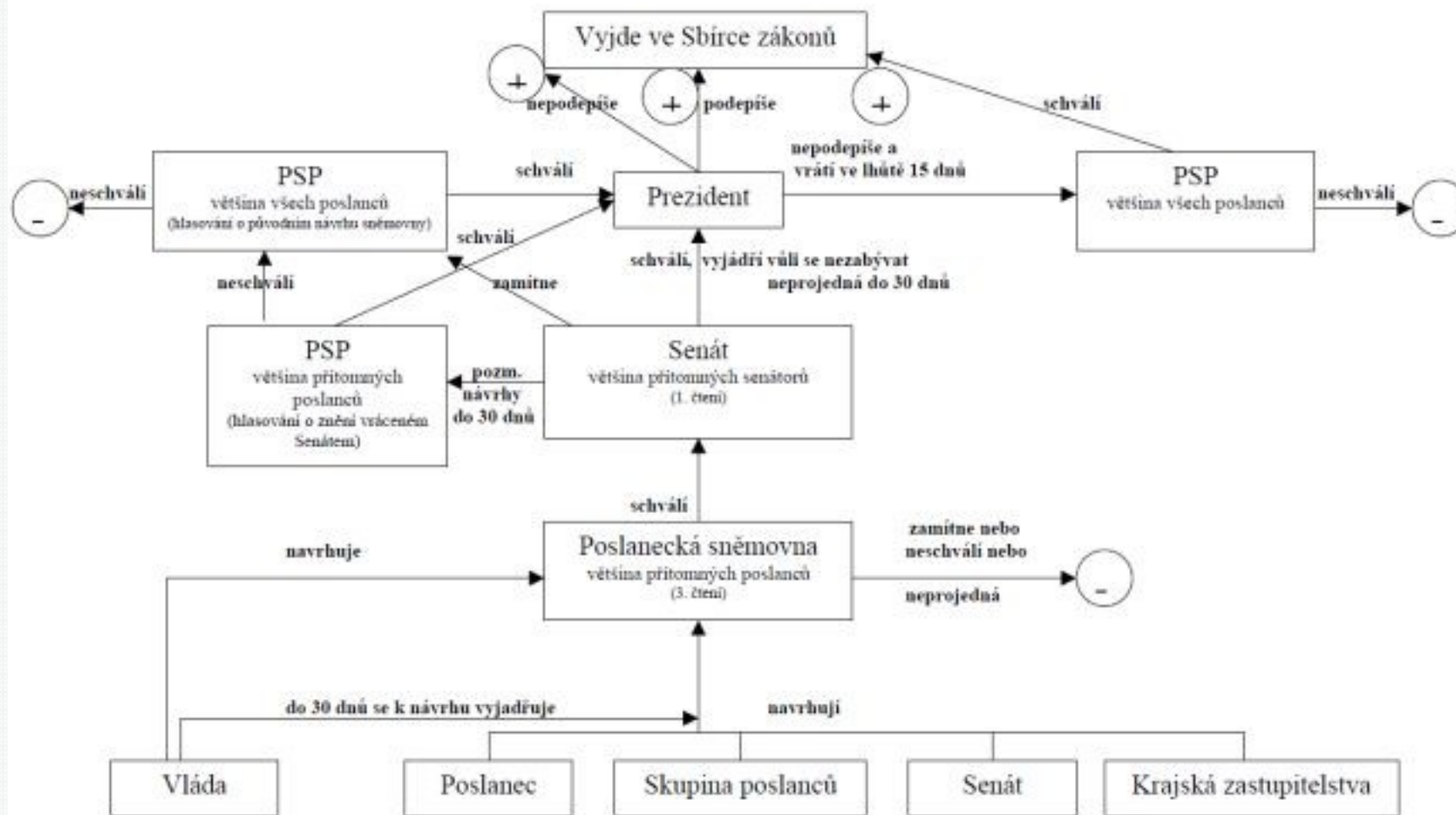
Legislativní iniciativa

Hlasování v Parlamentu

Základy práva I

Běžné zákony

Základy práva I

1. přednáška

Ústava České republiky:

Hlava třetí – moc výkonná čl. 54 – čl. 80

- **Prezident republiky**

- **Vláda**

- **Státní zastupitelství**

Základy práva I

1. přednáška

Ústava České republiky:

Prezident republiky

- volen přímou volbou na 5 let
- aktivní volební právo – 18 let
- pasivní volební právo – 40 let

Pravomoci prezidenta republiky

Základy práva I

1. přednáška

Ústava České republiky:

Vláda:

- předseda vlády
- místopředsedové vlády
- ministři

Státní zastupitelství

Základy práva I

1. přednáška

Ústava České republiky:

Hlava čtvrtá – moc soudní (čl. 81- čl. 96)

Soudce: samosoudce x senát

Soudce z povolání x přísedící

Základy práva I

1. přednáška

Ústava České republiky

Struktura soudů v ČR

- **okresní soudy**
- **krajské soudy**
- **vrchní soudy**
- **Nejvyšší soud**
- **Nejvyšší správní soud**
- **Ústavní soud**

Základy práva I

1. přednáška

Ústava České republiky:

Ústavní soud – přezkum ústavnosti

Ústavní stížnost

Základy práva I

1. přednáška

Ústava České republiky:

Hlava pátá – Nejvyšší kontrolní úřad čl. 97

Hlava šestá – Česká národní banka čl. 98

Hlava sedmá – územní samospráva čl. 99- čl. 105

Hlava osmá – přechodná a závěrečná ustanovení

Základy práva I

1. přednáška

Ochrana lidských práv

- definice lidských práv
- individuální x kolektivní

Základy práva I

1. přednáška

Ochrana lidských práv

- definice lidských práv - práva náleží každému člověku bez ohledu na národnost, rasu, barvu pleti, náboženství, politické přesvědčení, sociální původ, vzdělání, majetkové poměry, společenské postavení, genetické vlastnosti, nebo jiné individuální znaky

Základy práva I

1. přednáška

Ochrana lidských práv

- mezinárodní prameny ochrany lidských práv

Mezinárodní pakt o občanských a politických právech (OSN)

Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (Rada Evropy)

Základy práva I

1. přednáška

Ochrana lidských práv

- záruky dodržování lidských práv
- kategorizace lidských práv:
 - I. Skupina: absolutní lidská práva
 - II. Skupina: minimální lidská práva (zejména procesní)
 - III. Skupina: podmíněná lidská práva

Základy práva I

1. přednáška

Ochrana lidských práv

- záruky dodržování lidských práv
- kategorizace lidských práv:
 - I. Skupina: absolutní lidská práva
 - II. Skupina: minimální lidská práva (zejména procesní)
 - III. Skupina: podmíněná lidská práva

Základy práva I

1. přednáška

Ochrana lidských práv v České republice

- základní práva a svobody jsou pod ochranou Ústavního soudu
- Listina základních práv a svobod
- zaručuje, že základní práva a svobody jsou nezadatelné, nezcizitelné, nepromlčitelné a nezrušitelné

Základy práva I

1. přednáška

Ochrana lidských práv v České republice

Listina základních práv a svobod

Hlava první: Obecná ustanovení

Hlava druhá: Lidská práva a základní svobody

Oddíl první: Základní lidská práva a svobody

Oddíl druhý: Politická práva

Základy práva I

1. přednáška

Ochrana lidských práv v České republice

Listina základních práv a svobod

Hlava třetí: Práva národnostních a etnických menšin

Hlava čtvrtá: Hospodářská, sociální a kulturní práva

Hlava pátá: Právo na soudní a jinou právní ochranu

Základy práva I

1. přednáška

Ochrana lidských práv v České republice

Veřejný ochránce práv

- působí k ochraně osob před jednáním úřadů a dalších institucí, pokud je v rozporu s právem, neodpovídá principům demokratického právního státu a dobré správy, jakož i před jejich nečinností, a tím přispívá k ochraně základních práv a svobod

Základy práva I

1. přednáška

Ochrana lidských práv v České republice

Veřejný ochránce práv

- volen Poslaneckou sněmovnou na 6 let
- za sebou pouze 2 funkční období
- kandidát musí být volitelný do Senátu

Základy práva I

1. přednáška

Ochrana lidských práv v České republice

Veřejný ochránce práv

- pravomoc:

- a) ochrana osob před jednáním úřadů, ale i jejich nečinností
- b) ochrana ve věcech rovného zacházení a ochrany před diskriminací
- c) kontrola zjištění cizinců a výkon jejich vyhoštění

Základy práva I

1. přednáška

Ochrana lidských práv v České republice

Veřejný ochránce práv - působnost se vztahuje na: ministerstva a jiné ústřední orgány státní správy, dále také Policie ČR, Armáda ČR, Vězeňská služba, věznice, zařízení, kde se vykonává ústavní nebo ochranná výchova, azylová zařízení, zařízení sociálně-právní ochrany dětí, veřejné zdravotní pojišťovny, obce při výkonu veřejné správy

Základy práva I

1. přednáška

Ochrana lidských práv v České republice

Veřejný ochránce práv - působnost se nevztahuje na:

- Parlament ČR, prezident republiky, vlád, rozhodovací činnost soudů, státní zastupitelství, Nejvyšší kontrolní úřad, vyšetřovatelé Policie ČR a zpravodajské služby

Základy práva I

1. přednáška

Ochrana lidských práv v České republice

Veřejný ochránce práv jedná:

- a) na základě podnětu fyzické nebo právnické osoby (dále jen "podnět") jemu adresovaného,**
- b) na základě podnětu adresovaného poslanci nebo senátorovi, který jej ochránci postoupil,**
- c) na základě podnětu adresovaného některé z komor Parlamentu, která jej ochránci postoupila, anebo**
- d) z vlastní iniciativy.**

Základy práva I

1. přednáška

Ochrana lidských práv v České republice

Veřejný ochránce práv

- každý má právo obrátit se s písemným podnětem na ochránce ve věci, která patří do jeho působnosti; podnět lze učinit také ústně do protokolu.
- podnět nepodléhá poplatku

Základy práva I

1. přednáška

Ochrana lidských práv v České republice

Podnět k veřejnému ochránci práv musí obsahovat:

- a) vylíčení podstatných okolností věci,**
- b) označení úřadu, popřípadě jméno a příjmení nebo jiné údaje o totožnosti osoby, jíž se podnět týká,**
- c) doklad o tom, že úřad, jehož se podnět týká, byl neúspěšně vyzván k nápravě,**
- d) specifikace stěžovatele**

Základy práva I

1. přednáška

Ochrana lidských práv v České republice

Způsob vyřízení podnětu k veřejnému ochránci práv:

- **jestliže ochránce šetřením nezjistí porušení právních předpisů ani jiná pochybení písemně o tom vyrozumí stěžovatele i úřad**
- **zjistí-li ochránce šetřením porušení právních předpisů či jiná pochybení, vyzve úřad, aby se k jeho zjištění ve lhůtě 30 dnů vyjádřil**

Základy práva I

1. přednáška

Ochrana lidských práv v České republice

Způsob vyřízení podnětu k veřejnému ochránci práv:

- úřad na výzvu ochránce sdělí, že provedl nebo provádí opatření k nápravě a ochránce tato opatření shledá dostatečnými, vyrozumí o tom stěžovatele i úřad
- jinak ochránce po obdržení vyjádření nebo marném uplynutí lhůty sdělí písemně své závěrečné stanovisko úřadu a stěžovateli; součástí tohoto stanoviska je návrh opatření k nápravě

Základy práva I

1. přednáška

Ochrana lidských práv v České republice

Ochránce může navrhnout zejména tato opatření k nápravě:

- a) zahájení řízení o přezkoumání rozhodnutí, úkonu nebo postupu úřadu, lze-li je zahájit z úřední moci,
- b) provedení úkonů k odstranění nečinnosti,
- c) zahájení disciplinárního nebo obdobného řízení,
- d) zahájení stíhání pro trestný čin, přestupek nebo jiný správní delikt,
- e) poskytnutí náhrady škody nebo uplatnění nároku na náhradu škody.

Základy práva I

1. přednáška

Ochrana lidských práv v České republice

Ochrana před diskriminací

- zákon o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací = antidiskriminační zákon

- diskriminace přímá x nepřímá

Základy práva I

1. přednáška

Ochrana lidských práv v České republice

Ochrana před diskriminací

- **přímou diskriminací se rozumí takové jednání, včetně opomenutí, kdy se s jednou osobou zachází méně příznivě, než se zachází nebo zacházelo nebo by se zacházelo s jinou osobou ve srovnatelné situaci, a to z důvodu rasy, etnického původu, národnosti, pohlaví, sexuální orientace, věku, zdravotního postižení, náboženského vyznání, víry či světového názoru**

Základy práva I

1. přednáška

Ochrana lidských práv v České republice

Ochrana před diskriminací

- nepřímou diskriminací se rozumí takové jednání nebo opomenutí, kdy na základě zdánlivě neutrálního ustanovení, kritéria nebo praxe je z některého z důvodů uvedených výše osoba znevýhodněna oproti ostatním

- nepřímou diskriminací není, pokud toto ustanovení, kritérium nebo praxe je objektivně odůvodněno legitimním cílem a prostředky k jeho dosažení jsou přiměřené a nezbytné.

Základy práva I

1. přednáška

Ochrana lidských práv v České republice

Ochrana před diskriminací – vztahuje se na oblasti:

- a) práva na zaměstnání a přístupu k zaměstnání,**
- b) přístupu k povolání, podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti,**
- c) pracovních, služebních poměrů a jiné závislé činnosti, včetně odměňování,**
- d) členství a činnosti v odborových organizacích, radách zaměstnanců nebo organizacích zaměstnavatelů, včetně výhod, které tyto organizace svým členům poskytují,**

Základy práva I

1. přednáška

Ochrana lidských práv v České republice

Ochrana před diskriminací – vztahuje se na oblasti:

e) členství a činnosti v profesních komorách, včetně výhod, které tyto veřejnoprávní korporace svým členům poskytují,

f) sociálního zabezpečení,

g) přiznání a poskytování sociálních výhod,

h) přístupu ke zdravotní péči a jejího poskytování,

i) přístupu ke vzdělání a jeho poskytování,

j) přístupu ke zboží a službám, včetně bydlení,
pokud jsou nabízeny veřejnosti nebo při jejich